

Броденко А.М., Коробський Р.В.

ІНВЕСТИЦІЇ У ВУГІЛЬНУ ПРОМИСЛОВІСТЬ

Як відомо, на початку 90-х років інвестиції спрямовувались на підтримку ледь жевріючих підприємств, обігові кошти яких були спожиті, а, витрачені інвестиційні ресурси не дали навіть припинення спаду виробництва. Помилки у виборі напрямків інвестування, у спрямуванні коштів у малоефективні, недостатньо обґрунтовані проекти призвели до припинення інвестиційних процесів і, як наслідок, до скорочення інвестицій. Отже, скорочення обсягів інвестицій призвело до скорочення виробництва і в якійсь мірі це підштовхнуло нашу країну до економічної кризи. Тому питання вибору напрямів інвестування стоїть дуже гостро.

Вугілля є специфічним товаром і його збут здійснюється за давно відпрацьованими схемами, а ціна регулюється державою. Особливістю планування роботи українських підприємств вугільної промисловості є планування ціни вугільної продукції на рівні, нижчої за рівень беззбитковості. Справа в тому, що, з одного боку, варіант з нульовою рентабельністю за умови покриття дефіциту вугільної продукції імпортною сировиною з урахуванням сучасних світових цін виявляється у 2 рази дешевшим від затрат на державну підтримку. Водночас орієнтація вітчизняного вугледобутку тільки на рентабельне виробництво призведе до значної втрати робочих місць, і не тільки у вугільній галузі. Ефект мультиплікатора виявиться у вигляді згортання виробництва в багатьох суміжних галузях з непередбачуваними соціальними та економічними наслідками. Тому на загальнодержавному рівні визнано, що для нашої держави стратегічно правильним є підтримка вугільних підприємств засобами державного дотування, а не зміна цін на вугільну продукцію до рівня рентабельності.

Згідно з діючим порядком засоби держпідтримки на капітальні вкладення повинні надаватися за результатами конкурсу бізнес-проектів. Однак, цей порядок, з одного боку, не передбачає прямої економічної відповідальності підприємств за невиконання конкурсних зобов'язань, в результаті чого конкурсний відбір втрачає закладений в цю процедуру зміст. З іншого боку, діючий порядок розповсюджується на всі капітальні вкладення, в тому числі, й на вкладення в просте відтворення шахтного фонду, тобто на ті, які не створюють нового економічного ефекту, але є життєво необхідними для функціонування підприємств. На мою думку такі вкладення повинні здійснюватися за рахунок амортизаційних відрахувань, включаючи поточні державні дотації.

Засоби держпідтримки, котрі виділяються на розвиток діючих підприємств, необхідно надавати за умови їх повернення. Бюджетні витрати слід відшкодовувати після реалізації проектів незалежно від досягнутих результатів (рентабельними підприємствами – шляхом систематичних відрахувань частини доходу від продажу вугільної продукції; збитковими –

шляхом зниження поточних дотацій). Такий порядок державного фінансування створює конкуренцію за отримання бюджетних коштів, буде стимулювати їх ефективне використання, сприяти розширенню інвестиційного потенціалу галузі.

Разом з тим можливості державного фінансування вугледобувних підприємств обмежені. Тому для розвитку шахт актуальним є пошук і раціональне використання власних засобів, а також привернення недержавних інвестицій. Необхідно орієнтуватися на взаємодію державного і недержавного інвестування.

Державні вугледобувні підприємства, централізуючи фінансові ресурси шахт та інших підрозділів, а саме, амортизаційні відрахування, отримують можливість для маневру і концентрування цих ресурсів з метою здійснення інноваційних заходів. Державні вугледобувні підприємства можуть стати також надійними партнерами для недержавних інвесторів.

Орієнтація на недержавні капітали може мати різну глибину реалізації. В Україні початок роздержавленню галузі було закладено шахтами ім. Засядько (формування власного приватного капіталу в рамках орендної форми), „Комсомолец Донбасу” та «Красноармійська-Західна №1» (залучення недержавного капіталу через приватизацію). Найбільшої уваги заслуговує досвід ВАТ „ВК „Шахта „Красноармійська-Західна №1”, де вперше випробували схеми корпоративної розробки шахтного поля і приватизації підприємства шляхом додаткової емісії і продажу акцій. Однак, треба враховувати, що джерелом коштів для інвестування має слугувати продаж саме акцій додаткової емісії, бо засоби від продажу акцій первинної емісії у відповідності до нашого законодавства направляються переважно в держбюджет. Також необхідно враховувати парові перепони для проведення додаткової емісії акцій до завершення виконання плану розміщення акцій первинної емісії. Даною обставиною було обумовлено прийняття спеціальної постанови про створення ВАТ „ВК „Шахта „Красноармійська-Західна №1”, що дозволило здійснити додаткову емісію акцій без продажу акцій первинної емісії. Такий порядок міг би стати прийнятним для усіх шахт при прийнятті на законодавчому рівні правової норми, яка б передбачала реорганізацію держпідприємств у відкриті акціонерні товариства, 100% акцій яких належать державі. Це позбавило б акціонерні товариства необхідності у продажу акцій первинної емісії і дало б їм право на здійснення одразу додаткової емісії.

Таким чином, емісія цінних паперів є ефективним способом привернення інвестицій прибутковими підприємствами, але таких одиниці. Нерентабельні вугледобувні підприємства можуть використовувати цей спосіб лише за умови, що після здійснення інвестицій вони стануть прибутковими. Однак, навряд чи можна розраховувати, що цінні папери збиткових підприємств будуть користуватися попитом і їх продаж забезпечить отримання інвестиційних коштів у необхідних для галузі обсягах. Тому треба використовувати й інші, менш масштабні, але більш прийнятні способи залучення інвестицій з урахуванням

досвіду, обумовленого нерозвиненістю правового та методичного забезпечення цієї сфери діяльності підприємств.

Найбільш доцільними є такі методи залучення інвестицій:

1. Участь недержавного інвестора у фінансуванні інвестиційних або інноваційних заходів, проектів, програм з метою відтворення, оновлення, нарощування виробничого потенціалу, підвищення соціально-економічної ефективності господарської діяльності підприємства.

2. Розробка недержавним інвестором окремої ділянки шахтного поля.

3. Диверсифікація виробництва (видобуток метану, попутних корисних копалин, випуск іншої продукції) за участі недержавного інвестора з використання вугільного родовища в межах підприємства або його техногенних родовищ і породних териконів.

4. Лізинг гірнично-шахтного обладнання.

Таким чином, вугілля є головним енергоносієм України і гарантом її незалежності на фоні постійного подорожчання нафти та газу на світовому ринку. Україна володіє значними запасами вугілля, достатніми для забезпечення власних потреб. Перераховані способи залучення інвестицій при реформуванні вугільної промисловості будуть сприяти фінансовому забезпеченню інноваційного розвитку галузі, а отже досягненню нею високого потенційного рівня.

Васьковская Я.В.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЕИНЖИНИРИНГОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ

Экономическая интеграция как высшая ступень международного разделения труда и процесс развития глубоких и устойчивых взаимосвязей стран характеризуется сращиванием процессов воспроизводства, научного сотрудничества, образованием тесных хозяйственных и научно-производственных отношений.

Успешная евроинтеграция Украины предполагает эффективное промышленное производство. В последние годы в Украине наметился рост производства, но все равно в промышленности общее экономическое положение остается кризисным. Поэтому возникла необходимость поиска радикально новых стратегий построения конструкции функционирования предприятия для повышения его экономической эффективности. В этой связи перспективным представляется внедрение принципов реинжиниринга.

Реинжиниринг – это процесс, направленный на изменение принципов функционирования предприятия. Автор термина «реинжиниринг» М. Хаммер ввел его в 1990 г. и определил его как радикальную перестройку деловых процессов (бизнес-процессов) для резких улучшений в основных актуальных пока-